

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ความคิดทางปรัชญาในภายิตล้านนา

ผู้เขียน

พระวัลลภ ธรรมหมื่นยอง

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จารุณี วงศ์ละคร ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. วิโรจน์ อินทนนท์ กรรมการ

บทคัดย่อ

ความคิดทางปรัชญาในภายิตล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วิถีคิด ฐานความคิด อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งภายิตล้านนา โดยวิธีเก็บข้อมูลจากเอกสารที่รวบรวมภายิตล้านนาตามที่มีผู้รวบรวมเอาไว้ ในการศึกษาวิเคราะห์นั้นได้ใช้วิธีคิดตามหลักพุทธศาสนาที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” ทั้ง 10 วิธี เป็นกรอบการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ชาวล้านนาใช้วิถีคิดที่มีความหลากหลายและเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันในการดำเนินชีวิตแล้วผลิออกมาเป็นภายิต ลักษณะของวิถีคิดดังกล่าวเป็นแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการ โดยไม่มองสิ่งต่าง ๆ แบบแยกส่วน หากแต่มองว่าทุกสิ่งล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีคิดตามหลักพุทธศาสนาที่เรียกว่า วิถีโยนิโสมนสิการ

นอกจากนี้ยังพบว่า ภายิตล้านนามีฐานความคิดสำคัญอยู่ที่หลักคำสอนทางพุทธศาสนา และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ผู้อื่น กับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ

ภายิตล้านนามีลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ เป็นคำบอกเล่า คำสั่งให้ปฏิบัติ และคำสั่งห้ามไม่ให้ปฏิบัติ แก่บุคคลในช่วงชีวิตต่าง ๆ ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยชรา เพื่อการจัดวางตัวที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งต่อตนเองและต่อบุคคลรอบข้างในสถานภาพที่ต่างกัน

ปัจจุบันบริบทของสังคมล้านนาได้เปลี่ยนแปลงไป การจะนำภายิตล้านนาซึ่งบรรพชนผลิตขึ้นเพื่อใช้ในอดีตมาใช้ในปัจจุบัน จำเป็นต้องนำมาวิเคราะห์ ตีความ และหาความหมายใหม่เสียก่อน จึงจะเกิดประโยชน์แก่การนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

Thesis Title	Philosophical Thought in Lanna Proverbs		
Author	Phra Wanlop Dhammuenyong		
Degree	Master of Arts (Philosophy)		
Thesis Advisory Committee	Asst. Prof. Jarunee Wonglakorn	Chairperson	
	Lect. Dr. Viroj Inthanon	Member	

ABSTRACT

The purpose of this research of the philosophical thought in Lanna proverbs is to study the ways of thinking and the foundations that gave rise to Lanna proverbs by means of a comparative study of recorded Lanna proverbs and by using the 10 Buddhist ways of thinking known as YONISOMANASIKARA as a frame of reference.

It was found that there is a wide variety of ways of thinking in the Lanna region and that there is a close relationship between the Lanna lifestyle and the proverbs. The nature of most of the proverbs is holistic, not intended to analyze things into their constituent parts, but rather to see everything in relation to other things, in line with the Buddhist principles of YONISOMANASIKARA.

It was further found that Lanna proverbs are firmly rooted in Buddhism and in the experiences of everyday life, where people are compelled to live in close relation with other people, with the natural environment, and with the supernatural world.

Lanna proverbs contain 3 basic characteristics: they are oral, they are practical, and they concern prohibitions. Together they provide the rules of conduct from early childhood onward, in order to install an example of appropriate behavior towards oneself and others in various circumstances.

Nowadays Lanna culture has undergone change, and this valuable product of the past our ancestors meant us to use in the present, needs analysis, interpretation, and new significance in order for them to be of any real value in our lives.